

شرح نوین کاربرد اعتبارات اسنادی در تجارت بین الملل

مؤلفان

دکتر میثم اسلامی

سردار و دعوت بازگانی بین المللی

مدیر انستتاه

الهام گودرز

کارشناس ارشد حقوق تجارت بین الملل

موسسه فرهنگی طرح نوین اندیشه

www.tnovin.com

سرشناسه	: اسلامی، میثم، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	: شرح نوین کاربرد اعتبارات اسنادی در تجارت بین الملل / مولفان
مشخصات نشر	: میثم اسلامی، الهام گودرزی
مشخصات ظاهری	: تهران: طرح نوین اندیشه، ۱۳۹۶.
شابک	: ۲۱۴ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: 8-1-978-600-97898-978-۲۰۰۰۰۰ ریال
یادداشت	: قیبا
موضوع	: کتابنامه.
موضوع	: اعتبار اسنادی
موضوع	: Documentary credit :
موضوع	: بانک و بانکداری بین المللی
موضوع	: Banks and Banking, International :
موضوع	: بازرگانی بین المللی
موضوع	: International trade :
موضوع	: بازرگانی، اسناد
موضوع	: Commercial documents :
شناسه اثر	: گودرزی، الهام، ۱۳۶۱ شهریور-
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ش ۴۵۴ الف / HG۳۷۴۶
رده بندی دیویی	: ۳۳۲/۷۴۲
شماره کتاب شناسی	: ۴۷۵۸۹۳۹

فروشگاه:
تهران، میدان انقلاب،
خیابان انقلاب، ابتدای
منیرجاوید، پلاک ۸۵
۶۶۴۷۵۰۶۷ - ۶۶۴۷۵۰۶۸

انتشارات طرح نوین اندیشه
www.novin.com

دفتر مرکزی:
تهران، فلسطین شمالی، پایین تر
از بلوار کشاورز، کوچه شهید
حجت دوست، پلاک ۲۹
۸۸۹۸۶۲۷۷ - ۸۸۹۸۶۲۷۸

شرح نوین کاربرد اعتبارات اسنادی در تجارت بین الملل

دکتر میثم اسلامی - الهام گودرزی

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۶

طراح جلد: مجید کریمی فر

صفحه آرایی: شیرین میرزائی

ناظر چاپ و امور فنی: محسن کاربخش

۶۶۹۷۱۵۷۸-۹

حق چاپ محفوظ است

قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۹۸-۱-۸

ISBN: 978-600-97898-1-8

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه ۱۳

مقدمه ۱۵

فصل اول: طرف‌های درگیر در اعتبار اسنادی ۱۷

تعاریف اعتبار اسنادی ۱۷

طرف‌های درگیر در اعتبار اسنادی ۲۰

وظایف و مسئولیت‌های متقاضی ۲۰

وظایف و مسئولیت‌های فروشنده ۲۴

بانک گشایش‌کننده ۲۵

وظایف و مسئولیت‌های بانک گشایش‌کننده ۲۶

تطبیق عملیات بانکی با قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی ۲۷

۱- قابل استفاده بودن اعتبار اسنادی ۲۷

۲- شرایط اسنادی ۲۸

۳- ساختار ساده و مفاهیم مشخص ۲۹

ریسک‌های بانک گشایش‌کننده ۲۹

۱- ناتوانی متقاضی در پرداخت وجه اعتبار ۲۹

۲- ریسک‌های کلاهبرداری، دولتی، نظارتی و حقوقی ۲۹

۳- فورس مازور و توقف قرارداد ۳۰

بانک ابلاغ‌کننده Advising Bank ۳۰

تعهدات بانک ابلاغ‌کننده ۳۱

بانک تأییدکننده ۳۳

تفاوت بانک ابلاغ‌کننده و بانک تأییدکننده ۳۴

تفاوت‌های بانک تأییدکننده با بانک تعیین‌شده ۳۴

اصول کلی مربوط به تأیید اعتبار ۳۷

۳۷	دلیل درخواست تأیید اعتبار
۳۷	بانک تعیین شده
۳۹	تفاوت بانک ابلاغ کننده با بانک تعیین شده
۴۰	تفاوت بانک تعیین شده و بانک تأیید کننده
۴۰	شرط اعاده Recourse clause
۴۱	بانک معامله کننده negotiating bank
۴۲	بانک پوشش دهنده reimbursing bank
۴۲	مراحل پوشش اعتبار
۴۵	فصل دوم: روند کلی و مراحل صدور اعتبار اسنادی

۴۵	مرحله اول: قرارداد فروش
۴۶	مرحله دوم: تقاضای شش ماهه اعتبار
۴۷	مرحله سوم: ارسال اعتبار به بانک ابلاغ کننده
۴۷	مرحله چهارم: ابلاغ اعتبار
۴۸	مرحله پنجم: تسلیم کالا و تحویل اسناد توسط ذینفع
۴۹	مرحله ششم: تهیه اسناد و مدارک مورد نیاز
۴۹	مرحله هفتم: تسلیم اسناد به بانک تعیین شده
۴۹	مرحله هشتم: پرداخت
۵۰	مرحله نهم: ارسال اسناد به بانک گشایش کننده
۵۰	مرحله دهم: پرداخت وجه اعتبار توسط بانک گشایش کننده
۵۰	مرحله یازدهم: پرداخت وجه اعتبار توسط متقاضی
۵۰	مرحله دوازدهم: تحویل اسناد به متقاضی
۵۰	مرحله سیزدهم: ارائه ی اسناد به حمل کننده
۵۱	مرحله چهاردهم: تحویل کالا

فصل سوم: انواع اعتبارات اسنادی ۵۳

۵۳	اعتبار اسنادی برگشت پذیر
۵۴	اعتبارات اسنادی برگشت ناپذیر
۵۶	اعتبار اسنادی غیرقابل برگشت تأیید نشده

۵۷	اعتبار اسنادی غیر قابل برگشت تأیید شده
۵۹	مزایای اعتبار اسنادی تأیید شده (دیداری)
۶۱	روند کلی تأیید اعتبار
۶۴	تأیید مسکوت
۶۷	تنزیل وجه اعتبار اسنادی
۶۸	انواع اعتبارات اسنادی
۶۸	۱. اعتبار اسنادی قابل برگشت
۶۹	۲. اعتبار اسنادی غیر قابل برگشت
۷۱	اعتبار اسنادی غیر قابل برگشت تأیید شده
۷۳	اعتبار اسنادی غیر قابل برگشت تأیید نشده
۷۳	اعتبار اسنادی قابل انتقال
۷۶	نکات کلیدی در خصوص اعتبار اسنادی قابل انتقال
۷۶	اعتبار اسنادی غیر قابل انتقال
۷۷	اعتبار اسنادی یوزانس
۷۸	تفاوت یوزانس با فاینانس و ریفاینانس
۷۸	فاینانس
۷۹	ریفاینانس
۷۹	تفاوت بین تسهیلات فاینانس و ریفاینانس
۸۰	اعتبار اسنادی دیداری
۸۰	اعتبار اسناد اتکابی (Back to Back L/C)
۸۳	اعتبار اسنادی ماده قرمز
۸۴	اعتبار اسنادی گردان
۸۶	اعتبار اسنادی ترانزیت
۸۶	دلایل عمده گشایش اعتبار ترانزیت

۸۹ فصل چهارم: اعتبارات اسنادی ضمانتی

۹۰	اعتبار اسنادی تجاری
۹۰	اعتبار اسنادی ضمانتی
۹۱	انواع اعتبارات اسنادی ضمانتی

۹۲	..... ساختار کلی اعتبار اسنادی ضمانتی
۹۲	..... تفاوت اعتبار اسنادی ضمانتی با اعتبار اسنادی تجاری
۹۳	..... وجوه مشترک اعتبار اسنادی ضمانتی و اعتبار اسنادی تجاری
۹۳	..... مراحل گشایش اعتبار اسنادی ضمانتی

فصل پنجم: مغایرت اسناد در اعتبارات اسنادی ۹۵

۹۵	..... مغایرت در اسناد حمل
۹۵	..... مغایرت در اسناد تجاری
۹۶	..... مغایرت در اسناد رسمی
۹۶	..... دلایل اعلام مغایرت اسنادی
۹۷	..... توصیه‌های لازم برای جلوگیری از ارائه اسناد مغایر
۹۸	..... باید و نبایدهای مربوط به ارائه اسناد
۹۸	..... مغایرت‌های متعارف در اسنادات اسنادی

فصل ششم: اسناد موردنیاز در اعتبارات اسنادی ۱۰۱

۱۰۱	..... اسناد حمل
۱۰۳	..... بارنامه چندوجهی
۱۰۴	..... گواهی حمل فیاتا (FIATA Forwarders Certificate of Transport)
۱۰۴	..... گواهی رسید فیاتا (FIATA Forwarders Certificate of Receipt)
۱۰۵	..... رسید انبار فیاتا (FIATA Warehouse Receipt)
۱۰۵	..... اظهارنامه فرستندگان برای حمل کالای خطر Shipper Declaration for the Transport of Dangerous Goods
۱۰۵	..... بارنامه دریایی (Ocean Bill of Lading)
۱۰۶	..... بارنامه مستقیم Direct Bill of Lading
۱۰۶	..... بارنامه دریایی کالای بارگیری شده (Shipped Bill of Lading)
۱۰۶	..... بارنامه دریایی کالای دریافت شده (Received for Shipment B/L)
۱۰۷	..... بارنامه دریایی غیر مخدوش (Clean Bill of Lading)
۱۰۷	..... بارنامه دریایی مخدوش یا با قید و شرط (Clanged Bill of Lading)
۱۰۷	..... بارنامه چارتر یا دربستی (Charter party Bill of Lading)

۱۰۸	بارنامه ترانسشیپ (Transshipment Bill of Lading)
۱۰۸	راهنمای دریایی
۱۰۸	نکات مهم در خصوص راهنمای دریایی غیرقابل معامله
۱۰۹	راهنمای هوایی
۱۱۰	نکات مهم در خصوص سند حمل هوایی
۱۱۱	راهنمای هوایی حرفه‌ای
۱۱۱	راهنمای هوایی داخلی
۱۱۱	نکات مهم در خصوص راهنمای هوایی حرفه‌ای
۱۱۲	نکات مهم در خصوص راهنمای هوایی داخلی (HAWB)
۱۱۲	مقایسه راهنمای هوایی حرفه‌ای و راهنمای هوایی داخلی
۱۱۳	شرح تمثیلی کارکرد دو سند MAWB و HAWB
۱۱۳	سند حمل نادهای (CMR)
۱۱۵	سند حمل ریلی
۱۱۶	بیمه‌نامه (Insurance policy)
۱۱۸	موارد مورد توجه در بیمه کار
۱۱۸	پوشش بیمه‌ای باز
۱۱۹	یادداشت بیمه موقت
۱۱۹	پروفرما اینویس proforma invoice
۱۲۰	مراحل صدور پروفرما اینویس در اعتبارات اسنادی
۱۲۰	نکات مهم در خصوص پروفرما اینویس
۱۲۱	سیاهه تجاری commercial invoice
۱۲۱	مندرجات سیاهه تجاری
۱۲۳	نکات مهم در خصوص اعتبارات اسنادی
۱۲۴	سیاهه کنسولی consular invoice
۱۲۵	سیاهه تأیید و تصدیق شده Certified and legalized invoice
۱۲۶	گواهی مبدأ certificate of origin
۱۲۷	گواهی مبدأ عادی ordinary certificate of origin
۱۲۷	گواهی مبدأ امتیازی preferential certificate of origin
۱۲۷	کاربرد گواهی مبدأ در معاملات مبتنی بر اعتبارات اسنادی
۱۲۸	لیست بسته‌بندی و مشخصات کالا packing list and specification

۱۲۹	..... Weight certificate	گواهی وزن
۱۲۹	.....	لیست بسته‌بندی و گواهی وزن در اعتبارات اسنادی
۱۳۰	..... Health certificate	گواهی سلامت
۱۳۰	.....	کاربرد گواهی بهداشت در صادرات و واردات اقلام خوراکی
۱۳۰	.....	گواهی سلامت در اعتبارات اسنادی
۱۳۱	..... Health veterinary and sanitary certificate	گواهی بهداشت و سلامت دام
۱۳۱	..... inspection certificate	گواهی بازرسی
۱۳۲	.....	انواع گواهی بازرسی
۱۳۲	.....	۱- گواهی گزارش عدم نقص
۱۳۲	.....	۲- گواهی بازرسی تجاری
۱۳۲	.....	مزایای بازرسی کالا
۱۳۳	.....	نحوه درخواست نامه رسمی در اعتبارات اسنادی
۱۳۳	..... fumigation certificate	گواهی ضدعفونی
۱۳۴	..... certificate of analysis	گواهی آنالیز

فصل هفتم: سوئیفت SWIFT..... ۱۳۵

۱۳۵	.....	مزایای سوئیفت
۱۳۵	.....	۱- سرعت بالا
۱۳۶	.....	۲- قابلیت اطمینان
۱۳۶	.....	۳- قابلیت دستیابی
۱۳۶	.....	۴- اتوماسیون
۱۳۷	.....	۵- هزینه مخابره پیام
۱۳۷	.....	۶- استاندارد
۱۳۷	.....	کد بانک
۱۳۸	.....	پیام‌های سوئیفت مورد استفاده در اعتبارات اسنادی
۱۳۸	..... MT700 (صدور اعتبار اسنادی)	
۱۳۸	..... MT705 ابلاغ مقدماتی اعتبار اسنادی	
۱۳۹	..... MT707 اصلاحات اعتبار اسنادی	

MT710	ابلاغ بانک ثالث در اعتبار اسنادی	۱۳۹
MT720	اعتبار اسنادی قابل انتقال	۱۳۹
MT730	تأیید اعتبار	۱۴۰
MT732	ابلاغ پذیرش	۱۴۰
MT734	ابلاغ رد	۱۴۰
MT740	مجوز بانک پوشش دهنده	۱۴۰
MT742	درخواست پوشش	۱۴۱
MT747	پیام اصلاحیه برای مجوز پوشش	۱۴۱
MT 750	ابلاغ مغایرت	۱۴۱
MT 752	مجوز پرداخت، قبولی و معامله اسناد	۱۴۱
MT754	پیام ابلاغ پرداخت، قبولی و معامله اسناد	۱۴۲
MT 754	پیام در وارد ذیل می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد:	۱۴۲
MT756	پیام ابلاغ پوشش یا پرداخت	۱۴۲
فصل هشتم: کلاهبرداری - خرید در اعتبار اسنادی		
	استثنائات اصل استقلال	۱۴۳
	جلوگیری از کلاهبرداری توسط طرفین استبارات اسنادی	۱۴۴
	خریدار	۱۴۴
	انواع کلاهبرداری	۱۴۴
	۱- کلاهبرداری در رابطه با قرارداد اصلی	۱۴۴
	۲- کلاهبرداری در رابطه با اسناد مجعول	۱۴۴
	ضمیمه انگلیسی	۱۴۷
	ضمیمه فارسی	۱۸۳

مقدمه

مقوله‌ای به نام جهانی شدن یا جهانی‌سازی در عصر کنونی مورد توجه دولتمردان و بازرگانان بین‌المللی قرار گرفته است. جهانی‌سازی پدیده‌ای است که جز با توسعه‌ی مرادفات و ارتباطات بین‌المللی تحقق نمی‌یابد. بی‌شک توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی تجارت بین‌الملل که ضابطه‌ها و معیارهای اصلی جهانی‌سازی می‌باشد نیاز مبرم به تسهیل شرایط و افزایش امکانات موجود دارد. از جمله موردی که سالیان اخیر مورد توجه تابعان بین‌الملل قرار گرفته است اهمیت و نقش اعتبارات اسنادی در مرادفات بین‌المللی می‌باشد.

اتاق بازرگانی بین‌المللی که رسالت خود را در تسهیل و تسریع تجارت بین‌الملل و یکسان‌سازی مقررات تجارت می‌بیند در چندین نوبت مبادرت به وضع قواعد متحدالشکل تجاری و بانکی نموده است. از آن جمله می‌توان به عرف و رویه متحدالشکل اعتبار اسنادی (UCP600) اشاره داشت.

مقررات یادشده دربردارنده مواد و شرایطی در ردی اعتبارات اسنادی می‌باشد که در قریب به اتفاق بانک‌های بین‌المللی دنیا مورد عمل قرار می‌گیرد و افرادی که به صورت مستقیم و غیرمستقیم با اعتبار اسنادی درگیر هستند، از چنین قوانینی که راه را برای اعمال سلیقه‌های شخصی مسدود کرده و حقوق و تکالیف طرفین درگیر را به وضوح مشخص کرده است، بهره می‌جویند.

کتاب حاضر با هدف شرح کاربرد اعتبارات اسنادی و آشنایی هر چه بهتر طرفین درگیر در اعتبارات اسنادی نسبت به حقوق و تکالیف خود نگاشته شده است تا با زوایای مهم بحث هرچه بیشتر پرداخته و مباحثی که نیاز به بسط و توضیح تکمیلی دارد را ارائه دهد.